

POSTANOWIENIE

12 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło (przewodniczący)

SSN Maciej Kowalski (sprawozdawca)

SSN Piotr Telusiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 12 września 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej T. B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie

z 26 lipca 2021 r., I Ca 428/21,

w sprawie z wniosku T. B.

o zmianę postanowienia orzekającego o potrzebie przyjęcia do domu pomocy
społecznej,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. przyznaje adwokat B. K. od Skarbu Państwa - Sądu
Okręgowego w Tarnowie 240 (dwieście czterdzieści) złotych,
w tym należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej
pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu
kasacyjnym.**

Maciej Kowalski

Tomasz Szanciło

Piotr Telusiewicz

Postanowieniem z 26 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie – po
rozpoznaniu apelacji wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Rejonowego
w Dąbrowie Tarnowskiej z 10 maja 2021 r. oddalającego wniosek T. B.

o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej z 28 lutego 2012 r. przez orzeczenie braku podstaw do dalszego pobytu wnioskodawczynie w domu pomocy społecznej bez jej zgody – oddalił apelację.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczynie T. B. – na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej z 28 lutego 2012 r. – została umieszczona w domu pomocy społecznej (dalej: „DPS”) bez swojej zgody. Wnioskodawczynie po raz pierwszy została poddana leczeniu w Szpitalu Psychiatrycznym w 2006 r., po dokonaniu czynów zabronionych. Przeprowadzone badania wykazały, że cierpi ona na schizofrenię paranoidalną. Następnie wobec wnioskodawczynie Sąd orzekł o zastosowaniu środka zabezpieczającego przez umieszczenie jej na oddziale psychiatrii sądowej o wzmocnionym zabezpieczeniu Szpitala Neuropsychiatrycznego w L., gdzie przebywała od 10 lutego 2009 r. do 30 czerwca 2010 r., z rozpoznaniem uporczywych zaburzeń urojeniowych. Pacjentka została wypisana celem kontynuacji wykonywania środka zabezpieczającego w warunkach podstawowego zabezpieczenia w Szpitalu Specjalistycznym w K., gdzie przebywała od 30 czerwca 2010 r. do 26 kwietnia 2012 r. W wyniku podjętego leczenia uzyskano poprawę jej funkcjonowania. Po uchyleniu środka zabezpieczającego została wypisana ze szpitala i przeniesiona do domu pomocy społecznej.

Wnioskodawczynie ma 51 lat i jest rozwiedziona. Od 2012 r. przebywa w DPS w S.. Pozostaje samodzielna w zakresie czynności higienicznych, poruszania się, ubierania oraz spożywania posiłków. Funkcjonuje jako osoba wycofana i zamknięta. Czas spędza głównie w swoim pokoju, oglądając telewizję lub czytając książki. Utrzymuje się z zasiłku stałego i pielęgnacyjnego wynoszących łącznie 730 zł miesięcznie. Z tej kwoty 70% jest przeznaczane na koszty jej pobytu w DPS. Nie uczestniczy w zajęciach grupowych, w tym terapeutycznych. Nikt z rodziny nie jej nie odwiedza, zerwała z nią kontakty, gdyż ma żal, że rodzina uznała ją za osobę chorą psychicznie. Syn wnioskodawczynie, który wskutek upośledzenia umysłowego jest ubezwłasnowolniony całkowicie, przebywa w Domu Pomocy Społecznej w S..

Wnioskodawczyni cierpi na przewlekłą chorobę psychiczną w rozumieniu psychozy o charakterze schizofrenii paranoidalnej. Pomimo wieloletniego leczenia farmakologicznego nie doszło do remisji choroby ani takiej poprawy, która gwarantowałaby jej samodzielne funkcjonowanie poza jednostką instytucjonalną. Nie ma również osób, które w warunkach bez nadzoru DPS kontrolowałyby jej leczenie psychiatryczne. Był okres, około pół roku, kiedy wnioskodawczyni zaprzestała przyjmować leki, co doprowadziło do zaostrzenia choroby. Wnioskodawczyni stała się pobudzona, odstawiła leki, gdyż uznała, że traci czucie w rękach od ich przyjmowania oraz chciała udowodnić, że nie są jej potrzebne. Od tamtej pory leki przyjmuje pod nadzorem pielęgniarek.

W ocenie Sądu *meriti* okoliczności, dla których T. B. została umieszczona w DPS, się nie zmieniły. Po jego opuszczeniu wnioskodawczyni nie byłaby w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb, takich jak mieszkanie, wyżywienie, a także przestałaby przyjmować leki, co z kolei prowadziłoby do zaostrzenia procesu chorobowego a w konsekwencji do zaistnienia stanu zagrażającego jej życiu. Biegła sądowa, która sporządziła opinię w sprawie, posiadała konieczny dla jej wydania zakres wiadomości specjalnych. Zawarte w opinii wywody są logiczne i stanowcze. Biegła prawidłowo dokonała oceny stanu zdrowia i funkcjonowania wnioskodawczyni przez pryzmat dokumentacji medycznej i innych materiałów, w tym opinii z akt innych postępowań, określając prognozę celowości dalszego przebywania wnioskodawczyni w DPS. Takiej ocenie nie stało na przeszkodzie nieprzeprowadzenie bezpośredniego badania wnioskodawczyni, co było spowodowane zachowaniem samej wnioskodawczyni, która odmówiła poddania się badaniu przez biegłą. Sąd Okręgowy za bezpodstawny uznał również zarzut powódki, że biegła nie mogła sporządzać w sprawie opinii. Sam fakt wydania przez biegłą wiele lat temu wspólnie z innymi biegłymi opinii dla potrzeb toczącego się postępowania karnego nie stanowi okoliczności przemawiającej za zasadnością jej wyłączenia. Nie można bowiem równoważyć celów opinii sądowo-psychiatrycznej w rozumieniu art. 202 § 1 k.p.k. wydanej przez biegłych powołanych przez organ procesowy prowadzący postępowanie z opinią wydaną dla potrzeb postępowania o przyjęcie albo wypisanie z DPS, prowadzonego na gruncie przepisów ustawy dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (dalej:

„u.o.z.p.”). Przesłanki wyłączenia biegłego, wynikające z art. 46 ust. 2 i 3 u.o.z.p., ujęte są wąsko, tzn. dotyczą jedynie osoby biegłego zaangażowanego bezpośrednio w decyzję o przymusowym umieszczeniu osoby w DPS. Sam fakt wydania opinii w innym postępowaniu co do osoby opiniowanej nie stanowi automatycznie przesłanki wyłączającej dopuszczalność powołania biegłego. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uzupełnienia postępowania dowodowego na etapie postępowania apelacyjnego przez dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego lekarza psychiatry. Wniosek w tym przedmiocie wnioskodawczyni zgłosiła już przed Sądem pierwszej instancji, ale został on prawidłowo oddalony. Sąd dysponował pełną i należyście uzasadnioną opinią biegłej sądowej i nie zachodziła potrzeba zasięgnięcia opinii innego biegłego tej samej specjalności.

Sąd Okręgowy, z powołaniem się na stanowisko judykatury, wskazał, że w sprawach o przyjęcie osoby chorej psychicznie do DPS zagrożenie dla życia osoby wymienionej w art. 38 u.o.z.p., uzasadniające złożenie wniosku, o którym mowa w art. 39 ust. 1 tejże ustawy, może wynikać z choroby psychicznej wymagającej stałej pomocy w codziennym funkcjonowaniu oraz stałego nadzoru w zakresie leczenia farmakologicznego. Z całokształtu materiału dowodowego, w tym opinii biegłej, wynika, że T. B., mimo ustabilizowania stanu zdrowia psychicznego, nadal nie jest zdolna do samodzielnego życia i funkcjonowania. Wnioskodawczyni nie jest świadoma swojej choroby, w tym konieczności nieprzerwanej kontynuacji leczenia farmakologicznego i zachodzi niebezpieczeństwo zaprzestania przez nią leczenia i pełnoobjawowego powrotu choroby. Prowadziłoby to do zagrożenia dla zdrowia i życia wnioskodawczyni, tym bardziej, że pozbawiona jest ona jakiegokolwiek wsparcia środowiskowego, w tym ze strony krewnych, z którymi nie utrzymuje kontaktu. Z tych powodów wnioskodawczyni wymaga opieki instytucjonalnej, a także zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych, co gwarantuje jej pobyt w DPS. Sam fakt samodzielnego wykonywania prostych czynności samoobsługowych w warunkach całodobowej opieki i w tym nieprzerwanego nadzoru i wsparcia przez personel asystujący nie może stanowić okoliczności przemawiającej za uznaniem, że wnioskodawczyni jest osobą w pełni samodzielną, nie wymagającą opieki innych osób.

Mając na uwadze, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 41 ust. 1 u.o.z.p., Sąd nie znalazł podstaw do zmiany orzeczenia w przedmiocie przyjęcia T. B. do DPS bez jej zgody.

W skardze kasacyjnej od powyższego postanowienia wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie art. 38, 39 ust. 1, art. 41 ust. 1 u.o.z.p. oraz art. 46 ust. 2 i 3 u.o.z.p. w zw. z art. 232 zd. drugie k.p.c., art. 232, 233, 382 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Powołując się na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Tarnowie do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz orzeczenia Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocenę zasadności zarzutów skargi kasacyjnej należy rozpocząć od zarzutów zgłoszonych w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Badanie, czy w konkretnej sprawie prawo materialne zostało właściwie zastosowane jest bowiem możliwe po wykluczeniu takich uchybień procesowych, które by mogły istotnie wpłynąć na ustaloną podstawę faktyczną rozstrzygnięcia.

Zarzucając niepowołanie drugiego biegłego sądowego i dopuszczenie do opiniowania w sprawie biegłej sądowej, która brała udział w wydaniu opinii o umieszczeniu jej w szpitalu psychiatrycznym, skarżąca powołała się na naruszenie art. 46 ust. 2 i 3 u.o.z.p. w zw. z art. 232 zd. drugie k.p.c. Zgodnie z art. 46 ust. 2 u.o.z.p. w sprawach dotyczących przyjęcia osoby chorej psychicznie do szpitala psychiatrycznego oraz wypisania jej z takiego szpitala przed wydaniem postanowienia co do istoty sprawy sąd jest obowiązany uzyskać opinię jednego lub kilku lekarzy psychiatrów. Biegłym nie może być osoba, która uczestniczyła w podjęciu decyzji o przyjęciu do szpitala lub odmowie wypisania osoby chorej psychicznie ze szpitala psychiatrycznego. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu przepis ten stosuje się odpowiednio do postępowania o przyjęcie do DPS albo wypisanie z niego.

Prawidłowo Sądy *meriti* przyjęły, że przesłanki wyłączenia biegłego określone w art. 46 ust. 2 i 3 u.o.z.p. ujęte są wąsko i dotyczą jedynie biegłego sporządzającego opinię w sprawie o umieszczenie danej osoby w DPS. Dopuszczenie w sprawie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry, który sporządzał opinię dotyczącą wnioskodawczynie na potrzeby postępowania karnego, na naruszało przepisów powyższej ustawy. Biegły, który sporządził opinię, nie sporządzał bowiem opinii w sprawie o przyjęcie wnioskodawczynie do DPS.

Za nieuzasadniony należy również uznać zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. Z przepisu tego wynika, że w postępowaniu przed sądem regułą jest przeprowadzanie dowodów na wniosek stron, a dopuszczanie ich z urzędu stanowi wyjątek od tej zasady. Stosowanie tego wyjątku pozostawione jest dyskrejonalnej władzy sądu, na co wyraźnie wskazuje użyty w art. 232 zdanie drugie k.p.c. zwrot „sąd może”. Z tego powodu nieprzeprowadzenie dowodu z urzędu z reguły nie stanowi uchybienia, które mogłoby zostać skutecznie wytknięte w skardze kasacyjnej (zob. m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 19 maja 2000 r., III CZP 4/00, OSNC 2000, nr 11, poz. 195; wyroki SN: z 25 marca 1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998, nr 12, poz. 208; z 24 czerwca 1998 r., I PKN 194/98, OSNP 1999, nr 13, poz. 425; z 25 czerwca 1998 r., III CKN 384/98; z 9 lipca 1998 r., II CKN 657/97; z 26 stycznia 2000 r., III CKN 567/98; z 14 grudnia 2000 r., I CKN 661/00; z 17 kwietnia 2008 r., I CSK 79/08; z 5 listopada 2008 r., I CSK 138/08; z 20 grudnia 2019 r., II CSK 518/18). Niezależnie od powyższego w niniejszej sprawie nie zachodziła potrzeba rozważania przez sąd z urzędu, w kontekście art. 46 ust. 2 u.o.z.p., potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego, ponieważ wnioskodawczynie składała przed Sądami obu instancji wnioski o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego. Wnioski te nie zostały uwzględnione, co wymagało podniesienia w skardze kasacyjnej zarzutów dotyczących oddalenia wniosków dowodowych (pominięcia dowodów), nie zaś zaniechania dopuszczenia dowodu z urzędu.

Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach podstaw, co oznacza, że zakres dopuszczalnej kognicji tego Sądu wyznacza strona skarżąca, która powinna przytoczyć podstawy kasacyjne (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), zaś granice tych podstaw wyznaczają zarzuty naruszenia wskazanych przepisów

prawa. Sąd Najwyższy uprawniony jest do dokonania oceny tylko tych zarzutów, które zostały sformułowane przez skarżącego i nie może uwzględniać naruszenia innych przepisów. Nie może zatem zastąpić skarżącego w wyborze przepisów, które mogły być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia. Wynikający z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw skargi kasacyjnej ma na celu zbadanie przez Sąd Najwyższy skargi w granicach tych podstaw, stosownie do wyznaczającego granice kognicji tego Sądu art. 398¹³ § 1 k.p.c. W zaistniałej w sprawie sytuacji procesowej powołanie przez skarżącą w podstawie zaskarżenia art. 232 k.p.c. uniemożliwia zatem dokonanie oceny kasacyjnej, czy w postępowaniu odwoławczym rzeczywiście wystąpiły uchybienia w zakresie dotyczącym oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z innego biegłego lekarza psychiatry, które mogły doprowadzić do wydania nieprawidłowego orzeczenia.

Wbrew zarzutom skargi kasacyjnej nie ma również podstaw do przyjęcia, że nieuwzględnienie przez Sądy *meriti* wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego doprowadziło do oparcia ustaleń faktycznych na opinii wydanej bez przeprowadzenia bezpośredniego badania wnioskodawczynie. Doszło do tego bowiem na skutek nieuzasadnionej odmowy wnioskodawczynie poddania się badaniu przez biegłą sporządzającą opinię.

Bezzasadne są również podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia art. 232, 233 i 382 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez ich niezastosowanie i w konsekwencji nieprzeprowadzenie wywiadu środowiskowego na okoliczność możliwości korzystania przez wnioskodawczynię z opieki innych osób oraz niezasięgnięcie informacji ośrodka pomocy społecznej oraz – bliżej nieokreślonych przez skarżącą innych jednostek – celem pozyskania informacji, jaka instytucjonalna pomoc mogłaby jej przysługiwać w przypadku opuszczenia DPS, co miało doprowadzić do błędnego ustalenia, że nie ma możliwości korzystania przez wnioskodawczynię z opieki innych osób, oraz że wnioskodawczyni jest niezdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, których niezapewnienie zagraża jej życiu.

Jak już wyżej wskazano, nieprzeprowadzenie dowodu z urzędu z reguły nie stanowi uchybienia, które mogłoby zostać skutecznie wytknięte w skardze

kasacyjnej. W okoliczności sprawy nie było przy tym podstaw do przeprowadzenia z urzędu przez Sądy obu instancji dowodów wskazywanych w zarzucie. Przede wszystkim podkreślić należy, że wnioskodawczyni od początku postępowania reprezentowana była przez profesjonalnego pełnomocnika. W judykaturze przyjmuje się, że dla przeprowadzenia dowodu z urzędu konieczne jest zaistnienie szczególnych okoliczności. Jeżeli strona jest reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego, inicjatywa dowodowa sądu powinna być ograniczona do przypadków zupełnie wyjątkowych, albo wręcz całkowicie wykluczona (zob. m.in. wyroki SN z 26 marca 2009 r., I CSK 415/08, i z 24 listopada 2010 r., II CSK 297/10). W sytuacji, w której strona świadomie nie decyduje się na złożenie wniosku dowodowego, za ewentualnym przeprowadzeniem dowodu z urzędu może przemawiać jedynie ważny interes publiczny.

W niniejszej sprawie taka sytuacja nie zachodzi. W skardze kasacyjnej nie wskazano okoliczności, na których oparte jest wyrażone w niej przekonanie o możliwości korzystania przez wnioskodawczynię z opieki matki lub siostry. Z ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy był związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.), wynika natomiast, że wnioskodawczyni zerwała kontakty z rodziną, gdyż ma do niej żal, iż uznała ją za osobę chorą psychicznie.

Z niezakwestionowanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego wynika, że przed umieszczeniem wnioskodawczyni w 2006 r. w szpitalu psychiatrycznym korzystała ona z mieszkania komunalnego, które to mieszkanie w 2012 r. zostało z powrotem przyjęte do zasobu gminy, wnioskodawczyni ma orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i pobiera bardzo niskie świadczenia (730 zł miesięcznie). Jak ocenił Sąd *meriti*, nie byłaby ona w stanie samodzielnie się utrzymać, tj. nająć mieszkania i opłacić podstawowych potrzeb materialnych. W świetle powyższych ustaleń i dokonanych ocen nie zachodziła potrzeba dopuszczenia z urzędu dowodu z informacji odpowiedniego ośrodka pomocy społecznej oraz innych jednostek, celem pozyskania informacji, jaka instytucjonalna pomoc mogłaby przysługiwać wnioskodawczyni w przypadku opuszczenia DPS. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Wyklucza to również możliwość skutecznego zgłoszenia w skardze

kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną ocenę materiału dowodowego. W ramach kontroli kasacyjnej Sąd Najwyższy nie kontroluje samej oceny dowodów, a jedynie jej legalność. Skarżący może zakwestionować sposób zebrania materiału dowodowego z naruszeniem przepisów regulujących postępowanie dowodowe; w takim wypadku obowiązkiem skarżącego jest przytoczenie tych przepisów i wyjaśnienie, jaki wpływ na treść rozstrzygnięcia to naruszenia miało. Sformułowany w ramach podstawy procesowej zarzut naruszenia wskazanego przepisu należy uznać za niedopuszczalny w świetle art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c. i usuwa się on spod kontroli kasacyjnej (zob. wyroki SN z 13 stycznia 2010 r., II CSK 372/09; z 10 czerwca 2010 r., I PK 52/10; postanowienie SN z 15 maja 2009 r., III CSK 338/08).

Zasadność zarzutu naruszenia przepisu procesowego, który Sąd drugiej instancji miał obowiązek zastosować z urzędu, co dotyczy podniesionego w skardze zarzutu naruszenia art. 382 k.p.c., zależy od stwierdzenia, że konkretne uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. W sprawie nie doszło do naruszenia tego przepisu, albowiem Sąd Apelacyjny orzekł, biorąc pod uwagę materiał sprawy zgromadzony przed Sądem pierwszej instancji, zaś na etapie postępowania apelacyjnego nie prowadził własnego postępowania dowodowego.

Niezasadne są również podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia art. 38, 39 ust. 1, art. 41 ust. 1 u.o.z.p. Jak wskazano w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1677/24, w art. 39 ust. 1 i 3 u.o.z.p. zostały unormowane dwie odrębne sytuacje rozstrzygania przez sąd opiekuńczy o umieszczeniu w DPS osoby, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego. Pierwszy, uregulowany w art. 39 ust. 1 u.o.z.p., dotyczy osoby, która nie wyraża zgody na przyjęcie do DPS, a brak opieki zagraża życiu tej osoby. Drugi przypadek, ujęty w art. 39 ust. 3 u.o.z.p., odnosi się natomiast do osób, które wymagają skierowania do DPS ze względu na swój stan psychiczny, lecz nie są zdolne do wyrażenia na to zgody. Niezdolność do wyrażenia zgody oznacza, że dana osoba nie jest w stanie wyrazić swej woli w sprawie przyjęcia do DPS – w którymkolwiek kierunku:

wyrażenia zgody albo jej odmowy. Sąd opiekuńczy może wówczas orzec o skierowaniu do DPS już po stwierdzeniu, że spełnione zostały przesłanki określone w art. 39 ust. 3 w zw. z art. 38 ust. 1 u.o.z.p., bez konieczności ustalenia, że brak opieki zagraża życiu tej osoby.

W przypadku złożenia przez osobę przyjętą do DPS na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego wniosku o zmianę tego orzeczenia przez zniesienie obowiązku przebywania w DPS, jeżeli osoba ta jest niezdolna do wyrażenia zgody na dalszy pobyt w nim, ocenie sądu podlega istnienie przesłanek wskazanych w art. art. 38 ust. 1 u.o.z.p., według którego w DPS może być umieszczona osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego. W takim przypadku przesłanką uwzględnienia wniosku nie jest ustalenie, że brak opieki nie zagraża życiu osoby.

Jak wynika z ustaleń poczynionych przez Sądy *meriti* w oparciu o opinię biegłego, wnioskodawczyni – ze względu na swój stan psychiczny – jest niezdolna do wyrażenia zgody na umieszczenie w DPS i powyższe nie zostało zakwestionowane w podstawach kasacyjnych. Dlatego w sprawie znajdował zastosowanie art. 38 ust. 1 u.o.z.p.

Z poczynionych w sprawie – w oparciu o opinię biegłego lekarza psychiatry – ustaleń wynika, że wnioskodawczyni z powodu zaburzeń psychicznych jest niezdolna nie tylko do samodzielnego zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i samodzielnej egzystencji i wymaga stałej opieki i pielęgnacji, ale również, że jej brak może powodować zagrożenie dla jej zdrowia i życia. Nie może zatem budzić wątpliwości, że ustawowe przesłanki jej dalszego pobytu w DPS zostały spełnione. Dodatkowo opuszczenie przez nią DPS doprowadziłoby do sytuacji pozostawiania przez nią bez zapewnionego mieszkania, koniecznej opieki i w trudnej sytuacji finansowej.

W konsekwencji, skarga kasacyjna wnioskodawczyni nie miała uzasadnionych podstaw, w związku z czym podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu orzeczono stosownie do § 8 pkt 27 w zw. z § 20 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, pomijając § 14 pkt 27 w zw. z § 5 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu przy uwzględnieniu wyroków Trybunału Konstytucyjnego: z 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19; z 20 grudnia 2022 r., SK 78/21; z 19 kwietnia 2023 r., SK 85/22; z 20 kwietnia 2023 r., SK 53/22. Różnicowanie wynagrodzenia w zależności od tego czy adwokaci/radcowie prawni występują w sprawie jako pełnomocnicy z wyboru czy też z urzędu, w tym również w zakresie dotyczącym należnego podatku VAT, nie znajduje konstytucyjnego uzasadnienia.

Maciej Kowalski

Tomasz Szanciło

Piotr Telusiewicz

[SOP]

[ał]